

دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت

و بانکداری الکترونیکی

هدف

به منظور حصول اطمینان از اجرای کامل قانون مبارزه با پولشویی مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ و در اجرای موثر مفاد آیین‌نامه اجرایی آن موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت ۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن، به خصوص ماده ۶ این آیین‌نامه و به منظور ایجاد شفافیت و احصای وظایف واحدهای بانکی در خصوص تطبیق با مقررات مبارزه با پولشویی در پرداخت‌ها و تراکنش‌های بانکی الکترونیکی؛ «دستورالعمل رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه نظام‌های پرداخت و بانکداری الکترونیکی» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شود:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- موسسات اعتباری: بانک‌ها (اعم از بانک‌های ایرانی و شعب و نمایندگی بانک‌های خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسات اعتباری غیر بانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض الحسنه، شرکت‌های لیزینگ، شرکت‌های سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه‌گری وجوه اقدام می‌نمایند.
- تبصره: موسسات اعتباری فوق شامل شعب و نمایندگی‌های مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شوند.

۳-۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت
۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون
مبارزه با پولشویی و اصلاحات بعدی آن؛

۴-۱- سقف مقرر: مبلغ یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال وجه نقد یا معادل آن به سایر
ارزها و کالای گران بها. هیات وزیران در صورت نیاز، سقف مذکور را با توجه به شرایط
اقتصادی کشور تعدیل خواهد نمود.

۵-۱- کارت پرداخت: عبارت است از انواع کارت‌های فیزیکی یا مجازی صادر شده توسط
مؤسسات اعتباری که به دارنده آن امکان پرداخت و یا انتقال وجه به شخص دیگر را فراهم
می‌سازد.

۶-۱- ابزار شناسایی: عبارت است از شناسه‌ای اطلاعاتی (الکترونیکی) یا فیزیکی یا ترکیبی از
هر دو که با استفاده از آن مشتری می‌تواند بدون نیاز به هر گونه مجوز دیگری نسبت به
اخذ خدمات بانکی از درگاه‌های غیرحضوری مؤسسات اعتباری اقدام کند. کارت پرداخت
نوعی ابزار شناسایی به شمار می‌رود.

۷-۱- ابزار پذیرش: عبارت است از دستگاهی فیزیکی یا سامانه‌ای الکترونیکی که می‌توان با
استفاده از یک یا چند نوع ابزار شناسایی نسبت به انجام عملیات و اخذ انواع خدمات بانکی
اقدام نمود. ابزار پذیرش می‌تواند فیزیکی مانند خود پرداز و یا پایانه‌های فروش و یا
مجازی مانند درگاه‌های اینترنتی باشد.

۸-۱- مراجعه حضوری: عبارت است از مراجعه ارباب رجوع به شعب، دفاتر یا ادارات مؤسسه
اعتباری و مراوده با نیروی انسانی مؤسسه مذکور برای اخذ خدمت.

۹-۱- مراجعه غیرحضوری: عبارت است از مراجعه ارباب رجوع به انواع ابزارهای پذیرش و اخذ
خدمت به واسطه ابزار شناسایی و بدون مراوده با نیروی انسانی مؤسسه اعتباری.

ضوابط مربوط به ابزارهای انجام تراکنش

ماده ۲- صدور هر گونه ابزار شناسایی باید پس از شناسایی کامل ارباب رجوع و ثبت تطبیقی مشخصات هویتی با مشخصات ابزار شناسایی صورت پذیرد.

ماده ۳- صدور انواع کارت‌های پرداخت با نام، اعم از کارت‌های برداشت و کارت‌های اعتباری، پیش از شناسایی کامل ارباب رجوع و ایجاد یا معرفی حساب متناظر در بانک، ممنوع است.

ماده ۴- فرایند شناسایی کامل ارباب رجوع برای صدور ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت، افتتاح انواع حساب برای اولین مراجعه ارباب رجوع به مؤسسه اعتباری ضرورت دارد. در صورت وجود اقلام اطلاعاتی مربوط به شناسایی کامل ارباب رجوع در مؤسسه اعتباری و دسترسی متمرکز به آن، نیازی به تکرار فرایند برای ارائه خدمات و محصولات فوق نیست و صرف تطبیق یکسانی هویت ارباب رجوع با مشخصات مشتری شناسایی شده کفایت می‌کند.

تبصره: ابزارهای شناسایی، کارت‌های پرداخت و سایر موارد مرتبط با این ماده باید صرفاً به ارباب رجوع و یا نماینده قانونی وی - پس از شناسایی اولیه - تحویل شوند.

ماده ۵- تطبیق هویت ارباب رجوع با اقلام اطلاعاتی شناسایی مشتری در مراجعات غیرحضوری از طریق ابزارهای شناسایی صورت می‌پذیرد.

ماده ۶ - شناسایی ارباب رجوع به صورت الکترونیکی در مواردی که وی از گواهی‌های امضای دیجیتال صادر شده توسط مرکز گواهی امضای دیجیتال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای شناسایی اولیه و یا ارسال اسناد و مدارک لازم برای شناسایی کامل استفاده نماید، بلا مانع است.

ماده ۷- در انعقاد قرارداد، لازم است مشتری به طور کتبی به مؤسسه اعتباری تعهد دهد که هیچ شخصی غیر از وی، از ابزار شناسایی استفاده نخواهد کرد و در صورت بروز مشکل در این زمینه، تمامی مسئولیت‌ها متوجه مشتری است.

ماده ۸- انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام نظیر کارت‌های هدیه و کارت‌های خرید بی‌نام مشمول ضوابط مربوط به وجه نقد، موضوع بند (ح) ماده (۱) آیین‌نامه است.

تبصره: شارژ مجدد انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام و غیر قابل ردیابی و ایجاد این قابلیت بر روی کارت‌های مذکور، ممنوع است.

ماده ۹- خریدار اولیه انواع کارت‌های پرداخت بی‌نام باید جزو مشتریان بانک بوده و پیش از خرید، شناسایی شده باشد. مسئولیت تمامی تراکنش‌های انجام شده توسط کارت‌های مذکور بر عهده خریدار اولیه است.

ضوابط مربوط به روش‌های انجام تراکنش

ماده ۱۰- نصب هر گونه ابزار پذیرش برای فروشندگان کالا و ارائه دهندگان خدمات، اعم از فیزیکی و مجازی، باید پس از احراز هویت پذیرنده کارت وفق مقررات مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان مؤسسات اعتباری و شناسایی کامل وی صورت پذیرد.

ماده ۱۱- واریز وجوه مربوط به تراکنش‌های کارت‌های پرداخت به حساب پذیرنده کارت، منحصراً از طریق حساب معرفی شده پذیرنده کارت نزد یکی از مؤسسات اعتباری امکان پذیر است.

ماده ۱۲- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش فیزیکی در محل پذیرنده کارت، اطلاعات و داده‌های زیر باید از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارائه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- تصویر جواز کسب یا هر گونه مدرک دیگری که اهلیت پذیرنده را برای دریافت وجه اثبات نماید (برای اشخاص حقیقی) یا مدارک ثبتی (برای شخص حقوقی)؛

۲- نشانی کامل پستی (به همراه کد پستی) مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

ماده ۱۳- به هنگام نصب هر گونه ابزار پذیرش مجازی برای پذیرنده کارت لازم است اطلاعات و داده‌های زیر از پذیرنده اخذ شده و در سوابق داده‌ای ابزارهای پذیرش مؤسسه اعتباری یا ارائه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱- نشانی کامل پستی (به همراه کد پستی) محل فعالیت و حضور پذیرنده کارت (محل دفتر یا

محل که تجهیزات، سامانه‌ها و یا تجهیزات پردازش مجازی، مطابق با جواز کسب یا مدارک ثبتی شخصیت حقوقی در آنجا مستقر هستند) که باید با محل نصب ابزار پذیرش یکسان باشد.

۲- مشخصات و نشانی اینترنتی دقیق پذیرنده و مشخصات هویتی و محل میزبان وب سایت.

ماده ۱۴- در صورتی که ارباب رجوع متقاضی دریافت ابزارهای پذیرش فیزیکی یا مجازی متعدد باشد (از جمله در مواردی که یک شخص حقوقی متقاضی دریافت این ابزارها برای دفتر مرکزی، نمایندگی‌ها و شعب خود می باشد)، لازم است تکالیف مقرر در مواد ۱۱ و ۱۲ این دستورالعمل در مورد هر یک از ابزارهای مذکور به اجرا درآید.

ماده ۱۵- به هنگام نصب ابزار پذیرش کارت، اعم از فیزیکی یا مجازی، برای پذیرنده کارت باید اطلاعات زیر مطابق با اظهار پذیرنده کارت اخذ شده و در سوابق داده‌ای پذیرنده کارت نزد مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت ثبت گردد:

۱ - سقف انفرادی هر تراکنش مالی؛

۲ - سقف گردش ماهانه هر یک از ابزارهای پذیرش.

ماده ۱۶- هر گونه تغییر در اطلاعات و داده‌های پذیرنده، اعم از تغییر مکان فیزیکی یا مجازی، تغییر ماهیت فعالیت و نظیر آن باید در اسرع وقت توسط پذیرنده کارت به اطلاع مؤسسه اعتباری یا ارایه دهنده خدمات پرداخت نصب‌کننده ابزار پذیرش رسیده و مؤسسات مزبور نیز مکلفند حداکثر ظرف مدت یک هفته نسبت به روزآوری اطلاعات و داده‌های مزبور در سامانه‌های اطلاعاتی خود اقدام نمایند. این مورد باید به روشنی در قراردادهای نصب ابزارهای پذیرش تصریح گردد.

ضوابط مربوط به مشخصات تراکنش‌های الکترونیکی

ماده ۱۷- صدور دستور پرداخت اعم از درون بانکی و بین بانکی، شامل دستور پرداخت‌های سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) و سامانه پایاپای الکترونیکی (پایا) صرفاً با شناسایی صادرکننده دستور پرداخت امکان‌پذیر است.

ماده ۱۸- ارایه درخواست برداشت در سامانه پایاپای الکترونیکی (پایا) مستلزم شناسایی ذینفع و وجود حساب مقصد معتبر در مؤسسه اعتباری پذیرنده درخواست برداشت است.

ماده ۱۹ - شناسایی صادرکننده دستور پرداخت یا ارایه‌دهنده درخواست برداشت در مراجعات حضوری بر اساس مدارک مندرج در ضوابط شناسایی اولیه اشخاص موضوع ماده (۳) آیین‌نامه

صورت پذیرفته و در مراجعات غیرحضور و مجازی بر اساس معیارهای کنترلی متعارف ابزارهای شناسایی انجام می‌گیرد.

ماده ۲۰ - تراکنش‌های الکترونیکی برونخطی، نظیر تراکنش‌های کیف پول الکترونیکی، که بنا به ماهیت فناوری و ارزش مبادلات آنها، فاقد سوابق مربوط به جزئیات هر تراکنش در سامانه‌های بانکی است، همانند مبادلات نقدی بین اشخاص تلقی می‌گردند.

ماده ۲۱- موسسه اعتباری موظف است اطلاعات تراکنش‌ها را برابر ضوابط مذکور در آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها مصوب یکهزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵ شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ بانک مرکزی و اصلاحات پس از آن) نگهداری نماید و تخلف از آن مشمول مجازات‌های مقرر در قانون و مقررات مبارزه با پولشویی می‌شود.

این دستورالعمل در ۲۱ ماده و ۳ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.